

Jegyzőkönyvi kivonat

az Erdélyi Múzeum-Egyet. orvos-ermészettudományi szakosztályának
1900. febr. 16-án tartott természettudományi szaküléséről.

Dr. BORBÁS VINCZE, egyet. cz. rk. tanár Budapesten, két előadást tart a.) a fa vastagodásáról, általános, inkább népszerű összefoglalásával a fák vastagodásáról való ismereteinknek, b.) „Biologiai Közlemény” czímen. Az utóbbiban saját megfigyelésen alapuló adatokat szolgáltat. Ezek rövid foglalata a következő:

A vízi füvekből kiindulva, kimutatja, hogy a termékenyülésre nézve a *Ceratophyllum*-nak hullámváró virágából hogy alakul szélváró. A part sekély vizében vagy sarában tengődő *Myriophyllum*-nak lelni példáit, melyek virágai egészen a szár alsó részén erednek, tehát a hímport a bibére még a hullám viszi át, de a mélyebb vízben a *Myriophyllum* virága mindig följebbre halad a szárazon, míg a félméter vagy mélyebb vízben egész a szár tetejére huzódik s kétféle térbeli (vízi és légbeli) viszonyhoz alkalmazkodik. A mag megérlelhetése czéljából is, de hogy a szél a hímport annál könnyebben a nyílt és nagyobb teret elfoglaló sok, de apró virágra csaphassa, az eleinte végtől-végig egyenletesen leveles szár (*Ceratophyllum*, *Myriophyllum verticillatum*) levelei a virágok alatt fokként aprósodnak, míg végre teljesen meztelen virágzat (*M. spicatum*) támad. Egész hasonló fokozatos alakulás tapasztalható a *Menták* közt, sőt kifelé a parttól, a hol a *Menta* kopaszabb és fényesebb, mindinkább szőrösödik és szürkül, míg a szárazhelyi *Menta* gyakran egészen fehérmoholyu. Egész sereg növény van ezeken kívül mind az Egyszikűek, mind a Kétszikűek közt, a hol a végtől-végig leveles fajnak levéltelenedett szellőváró testvérfaja támadt.

A bogárcsaló virág alakulását a *Boglárka Batrachium algenusa* fajjaival világoztatja meg, melyek már nagyobb fehér és mézrejtő virágokat fejlesztenek, továbbá a fejes virágzatú *Mentha apuatica* val, melynek apró virágai egy csoportba egyesülnek s azt a hatást keltik, mint egy nagy virág. Szirmában szintén képződik méz. Az androdynamus (hím) *Ménta* föltünőbb csalogatóbb, mint az apróbb virágú, gynodynamus, vagyis kiválóan magvazó *Ménta*. A bemutatott sok más növényesorozat nemcsak azt igazolja, hogy a növénynek fölső, a vízinek légbeli része mikép alakul a beporzás (víz, szél, bogár) szerint, hanem empirikus módon azt a fokozatot is elének tárja, a mint a vízi füből parti, partiból száraz helyi (torma, menta) hosszú idők során alakulhatott. Végre a belviz és tengervíz növényzete közt is meg van a kapcsolat. Az összesen 27 virágzó fű közül hat a száraz föld félig sós vizeiben, közüle a *Naias Marina* az édes vizekben is él, s a tengeri *Batrachium marinum*-nak a mi édesvízi boglárkainkkal szoros systematicai rokonsága van. Nehéz tovább a tengeri és belvízi, másrészt a havasi növények közt a kapcsolatot megeléni, de mégis fölemlíthető, hogy a fehérvirágú havasi boglárkák (*Ranunculus alpestris*) csaknem olyanok, mint a vízi, felemáslevelű boglárkának légben élő karéjos levelű része. A nagyon eltérő helyen másképen kellett fejlődniök, de a levél szabálya s a virág színe és más tulajdonsága csaknem ugyanaz maradt.